

Svatý Hostýn - Bazilika Nanebevzetí Panny Marie

Historie: Svátý Hostýn je nejnavštěvovanějším poutním místem v České republice. Láká k návštěvě baziliky, Jurkovičovy křížové cesty, nejstarší rozhledny na Moravě, Svatohostýnského muzea, Vodní kaple, monumentálního schodiště a dalších objektů. Celoročně je výchozím bodem mnoha turistických tras v krásné přírodě Hostýnských vrchů. Proslavilo jej starobylé podání, podle něhož se na horu v době tatarského vpádu ve 13. století uchýlili obyvatelé nížin, kteří záchranu připisovali přímlově Panny Marie. Tábor Tatarů postihla prudká bouře a ti upustili od dalšího obléhání.

Dnešní chrám Panny Marie má původ ve velkolepé stavbě, kterou financoval tehdejší majitel panství Jan z Rottalu a synové jeho bratra. Svou polohou - 718 m. n. m. - je nejvýše položenou sakrální stavbou na Moravě s trvalou duchovní správou. Kostel s dvouvěžovým průčelím měl být oslavou pětistého výročí zahnání tatarských hord. Velkolepý chrám se dvěma věžemi byl dostavěn v roce 1747 a stojí na místě bývalé malé mariánské kaple, jejíž základy byly identifikovány při rekonstrukci dlažby v letech 2010-2011. Byl postaven podle projektu Ignáce Cyraniho z Bolleshausu. Tento architekt olomouckých biskupů se podílel na stavbě či úpravách dalších sedmi sakrálních památek na Moravě, z nichž za zmínku stojí zejména kroměřížské kostely sv. Jana Křtitele, Nanebevzetí Panny Marie či kaple Panny Marie Bolestné u kostela sv. Mořice taktéž v Kroměříži.

Zajímavostí je, že brzy po smrti posledního mužského potomka z rodu Rottalů, uhodil v roce 1769 do střechy chrámu blesk, který způsobil požár při němž došlo k roztavení tří ze čtyř zvonů. Chrám byl brzy obnoven, ale na základě císařského výnosu Josefa II byl chrám v roce 1784 odsvěcen a zrušen, zbaven vybavení a také střechy. Poutníci se ale i přesto dál vydávali k zarůstající ruině. V době napoleonských válek nakonec úřady vyhověly peticím z různých farností k obnově chrámu. A tak byl v polovině 19. století opraven do nynější podoby. Slavnostního vysvěcení se zúčastnilo okolo sto tisíc věřících.

Popis chrámu: Nad vstupním portálem je významné dílo českého malíře a mozaikáře Viktora Foerster, mladšího bratra slavného hudebního skladatele. Obraz Panny Marie Svatohostýnské je složený z 260.000 barevných kamínků, které tvoří plochu 26 m². Zobrazuje legendu o hostýnských událostech, a proto Ježíšek, kterého drží Panna Maria v náručí, metá blesky na tatarský tábor divokých nájezdníků. Masivní hlavní vrata zdobí šest bronzových čtvercových polí s monogramy IHS a MARIA se čtyřmi reliéfy českých světců: sv. Václava, sv. Vojtěcha, sv. Ludmily a sv. Hedviky.

Interiér svou prosvětleností, jednoduchostí a střídou rytmizací obvodových kaplí je již pobarokní – klasicistický, s původně bílými stěnami. Z původní rottalovské výzdoby chrámu se nic nezachovalo. Výzdoba chrámu návštěvníkům přibližuje události tohoto místa pomocí výjevů ze života světců i historie tohoto chrámu. Je zde namalováno kolem 900 postav a obličejů a věrně zachycené významné události, dobové oblečení i lidové kroje.

Hlavní oltář tvoří menza s bronzovým tabernáklem od Vosmíka završeným vzácnou plastikou Krista na kříži podle Myslbeka. Zhotovil ho akademický sochař Jan Tříška. Pod sloupovým baldachýnem je místo obvyklého oltářního obrazu opět vyobrazení hostýnské legendy. Přimo na stěně je upevněna postava hostýnské Madony s Ježíškem a pod ní reliéf znázorňující zázračné pokoření Tatarů.

Za pozornost jistě stojí novobarokní kaple při severním boku kostela zasvěcená sv. Janu Sarkanderovi (kanonizován v Olomouci v roce 1995 papežem Janem Pavlem II.). Jedná se o jedinou dochovanou kapli, kterou zde postavil majitel panství Jan Rottal. Oltářní obraz včetně nástěnných maleb přibližují život sv. Jana Sarkandra. Byl farářem v nedalekém Holešově a často vodíval procesí na Svátý Hostýn. Na stropě je vyobrazena lípa, u jejíhož kořene stojí sv. Cyril a Metoděj, kteří Slovanům vstúpili strom křesťanství. Na obrazech je nejprve mladý Jan, jak se v mariánské družině v Olomouci zasvěcuje Panně Marii. Na druhém obraze už jako holešovský farář vede poutníky na Hostýn. Obraz třetí zachycuje zpověď šlechtice, kterou Sarkander odmítl vyzradit, a proto byl později umučen. Poslední obraz je už oslavou Jana v nebi, na jehož přímlovu jsou uzdravováni nemocní. Při velkých poutích sloužila tato kaple jako zpovědní.

Co navštívit v okolí: Při cestě z Hostýna navštivte také Laudonský zámek v Bystřici pod Hostýnem či Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Holešově postavený na základech gotického chrámu.